

The Project Gutenberg eBook of Elämästä: Runoja, by Kössi Kaatra

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Elämästä: Runoja

Author: Kössi Kaatra

Release date: April 20, 2015 [EBook #48755]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK ELÄMÄSTÄ: RUNOJA ***

E-text prepared by Jari Koivisto and Tapio Riikonen

ELÄMÄSTÄ

Runoja

Kirj.

KÖSSI LINDSTRÖM [KAATRA]

Tampereella 1904,
G. E. Jansson ja Kumpp. kirjapaino.

SISÄLTÖ:

I.

Nyky aikaan.
Oi kanaani kallis!
Ylös!
Tietäjät.
Miksikä.
Jumalan virsi.

II.

Tuska.
Syksyä.
Puu ja lehdet.

III.

Kaarle Halmeelle.
Helmille.
Pikku Annelle.
Unet lemmen —
Lapsonen onnekas on —!
Muisto.
Reessä.

IV.

Elämästä.
Kansan ääni kuuluville.
Ne matasi maassa.
Kun kerran!
Tuutilaulu.
Tää päivä on päivä Herran!
Tummaa.
Työhön!
Runo.
Talven tullen.
Sitä uutta odotellessa.
Toden kuje.
Kahden vaiheilla.

V.

Ilmesty iloni impi.
Eri osat.
Illalla uneksin kerta.
Ennen ja nyt.
Metsätiellä.

"Toista on soitella somasti kesken viinin viljelysten, kera kukkien keväimen,
alla täyden päivätähden. Toista laulella runoja, pystyttää pyhätulia, kesken
kiljuvain kinosten —"

Eino Leino.

I.

NYKYAIKAAN.

Nyt maailmaa kuiskehet kummat käy ja ilmoja oudot aaveet, udut uudet aikoja hämärtäy ja päivän pilkettä ei nyt näy. Nyt syntyvät hullut haaveet.

On niinkuin murskana maa nyt ois
ja valoa taivas vailla,
ja on kuin kuoleman virret sois.
Nekö maailman kuoloa soida vois?

Ikiyökö jo onkin mailla?

Joko sammuvat päivä ja aurinko ja näy ei kohta kuuta ja taivaan tähtien karkelo, ne kaikkiko mennyttä oisi jo, ja saammeko sijahan muuta?

Ei kenkään vastata taida nyt,
ei ihmiset, maa, ei meri.
Oi, onnekas äidistä syntynyt,
mikä milloinkaan ei etsinyt,
vain hällä on tyynnä veri.

Epätiedon ei tunne hän tuskia
ja elo on helppoa hällä.
Mut etsijän päivät on kurjia,
tulsia hän kärsii tuskia
ja raskast' elo on tällä.

Hän tietää: kohta se tapahtuu!
Mut mikä se oisi, mikä?
Joko maailman loppu tai joku muu;
sitä tuskin lausua tohtii suu:
Joko täys ois maailman ikä?

Ei! Elää ihminen tahtoisi.
Niin lyhyhän elon on aika.
Hidun onnea vielä hän kaipaisi.
Uus' etsintä vieläkin alkaisi.
Moni jälellä viel' on taika.

Elon oikean taikaa vaan ei lie.
Sen vienehet Hiiden on peikot.
Ja ihminen syntyy, kuolee. Tie,
tie aina se vainen Tuoneen vie.
Elon-onnen ohjat on heikot.

Elon-onni on merehen heitetty
tai oisko se taivahalla
eli oisko se multaan peitetty?
Sitä turhaan kauvan on etsitty.
Ovat etsijät murheen alla.

Nyt ihmiset sanovat toisilleen:
Voi murheen alhoa tätä!
Ja ajat ne hiipivät hiljalleen
ja vuodet ne vierivät verkalleen,
mut ainapa vain on hätä.

Ja ihmiset elää tahtovat.
Mitä varten? Eivät he tiedä.
Ja vaikka he kurjina kulkevat
sekä onnettomina astuvat,
ei kuolon sanaa he siedä!

Oi, jospa nyt syntyis sankari uus',
mies voittoja varten luotu,
joka tietäis, mikä on vastaisuus
ja untako oisikin onnekkuus,
mit' on ihmisen onneks' suotu?

Koko maailma miestä nyt tarvitseis. Hän saapuu! Koska, milloin? — Ja jospa hän täällä jo kierteleis, surut, murheet, tuskat, vaivat veis, niin — oiskohan onnea silloin?

OI KANSANI KALLIS!

Joko kuolintautia sairastaa tuhatjärvien kansa kallis? Joko Jumala sairahan Suomenmaan näin kuolohon käydä sallis? Oma heimoko hylkäsi kansan tään ja syöksi sen suruhun, kärsintään, ylenantoi ja tappoi tahallaan, tämän kalliin ja kauniin maan?

Ken taitaa vastata? Vastatkoon joku, jolla on siihen voimaa! Mut valhetta vailla hän haastelkoon. Ja jos kansoa ei hän soimaa, vaan syyttävi surmasta vierasta, niin huulilla hällä on valhetta; hän pettävi muita ja itseään. — Näit' täällä mä monta nään.

Sadattuhannet täällä nyt ruikuttaa: Oi voi sua kansa parka! Mut hyväks' sen jotakin uskaltaa joka nahka on liian arka. Maan pylvähät kaikk' ovat katkenneet ovat uljahimmatkin jo uupuneet, maan nouseva nuoriso karkeloi, remu ympäri maata soi.

Tääll' aatteen myllyt ne jauhavat himoruokia, nautinnoita; näät, "ihanteen"-ihmiset nauttivat omantunnon tuskiin noita. (Ne myllyt on seuroja aatteiden, pesäpaikkoja kurjien raukkojen, jotk' kulkusin teuhata tahtovat ja naivat ja huolivat!)

Karusellit ja markkinasirkukset ovat täynnä polvea nuorta. Ihanteet sekä "suuret" aattehet ovat saippuakuplain kuorta; ei jaksu ne kansoa kasvattaa, vaan alemmas aina sen vaivuttaa; ne raukoiks' saattavat nuoret maan. — Maa kärsi ja kestä vaan.

Koko kansa kun tanssii nuoralla vetelehtien nautinnoissa, niin — kuin voi seistä se vankkana ajan ankaran taisteloissa?! Se kansa on päättänyt päivänsä ja se itse surmasi itsensä; omin käsin se ratkoi suonensa; loi itse se hautansa.

Oi kansani kallis! Etkö sä nää: ties loppuu, eessä on hauta. Nyt aika jo sunkin on ymmärtää, ett'ei sua leikit auta. Toden aika on tullut. Jääkööt jo pois hulluus, nauru ja karkelo. Yks ainoa aate me tarvitaan: On tehtävä terveeks maa!

3/1 04.

YLÖS!

Ylös kaikki ja kiini jo ohjaksiin, ajanvarsa kun vauhkona kiittää. Ei aik' ole itkuhun, murheisiin. — Yli vanhan jo kaarneet liittää. Pois pelko ja huonous, heikkous! Pois velttous, untumus, raukeus! Joka jälkeen jää, kuka viivähtää, sen yllepä kaarnehet kiidättää.

Pois alta te häilyvät houkkiot, jotk' kuljette teiden vartta. Pois alta nyt joutilas-joukkiot, tätä kulkua paras on karttaa. Ken kysyvi mikä on määränpää, saa vastuun selvän ja tiedon tään: mihin taival vie ja kun päättyy tie, niin siellä se määräkin matkan lie.

Tätä tärkeint' ei ole kysyä, vaan paras on antaa mennä, hyvä katsoa, mukana pysyä, tien vierehen ettei lennä. Ja hyvä on varoa ettei vaan jää jälkijoukkohon samoamaan. Voi sattua näin, että viivähtäin se kääntyvi, kulkevi toisapäin.

Se että me kuljemme taaksepäin, on kirottua jos mikään. Jos yhdessä taipuu, niinpä jo näin käy taantumus ijästä ikään. Eturintaan paras on pyrkiä. Paras tulta ja taistoa etsiä kukin itsenä, kaikk' yhtenä, koko joukkio yhtenä miehenä.

Ja yks' jos jossakin kompastuu, sitä muiden on nostettava, ja unehen jos joku unhoittuu, sitä toisten on tuettava. On yhdellä voimia vähemmän, vaan toiselle suotu on enemmän. Mut mahtius pois! Ken kerskata vois? Kuka parhain täällä ja suurin ois?

Yks kantaa taitavi tapparaa, yks luotu on varten jouta, yks kannelta taitaa kaiuttaa, yks tietojen urhona nousta; joku joukosta lippua liehuttaa, vaan toinenpa lauluhun laikahtaa, kukin kunnollaan, eri voimallaan, jok'ainoa varmallalla uskollaan.

On uutta nyt luotava jokaisen, kun vanha on vallan mätää. Nyt aika on väistyä varjojen, on meillä jo kyllin hätää. Nyt vuodet on väistyä valheiden ja aika on tuntea totuuden, joka puhdistais, mikä uudistais sekä leponon kärsivät tuudittais.

TIETÄJÄT.

Epäuskon ja epäilyksen yö verhosi maailman.
Kavaluuden ja vihan ja valheen hämär häivytti taivahan.
Erämaat' oli maa ja vierait' eläjät myös päällä sen.
Nous heimoa vastaan heimo, veli surmana veljyen.

Ja kauneuttansa luonto suri orjana, onneton,
pyhä pilkkaan painuen hukkuu, toden ään' oli kaiuton,
sekasortoa, surmaa, hätää vapisi, vaikerti avaruus,
mädännnytt' oli vanha ja uutta epätoivoin aika jo huus'.

Vain harvat kyseli: miksi elo lankeemuksehen käy;
miks kaatuu, kumoss' on kaikki, ei elämäss' ehjää näy?
Eli ihminen päivästä päivään ja vuodesta vuoteen vaan,
ken orjana, herrana, kenpä ei ollut ois kumpaakaan.

Taru ihana, kaunis, korkee on tarina tietäjäin;
läpi tunki se aikakautten, vuossatojen himmeäin,
ja säilyi ja säästy, loistaa kuin tähtönen talviyön,
esimerkkinä etsijöille teontavasta hengentyön.

Ukot harmaapäiset ja viisaat, elons' iltahan ehtineet,
halk' elämän valoa yöhön jo olivat etsineet
ja saanehet arvoa, kultaa ja tietäjämaineen myös
ja pettymystä ja tuskaa, valon välkettä vaan ei yössä'.

Kesk-yöt' yhä jatkui. Seisoi ajan kello. Ja turhaan vaan
Itämaiset tietäjät siihen tarkistivat katsettaan.
Ikiyökö jo onkin tullut, ei aamua ensinkään?
Näin mieltivät tietäjät viisaat surusydämin, ihmeissään.

Kaikk' oisiko ollut turhaa: työ, toivo ja taistelu,
omantunnon tuska ja kaipuu, poven poltto ja kamppailu?
Ei! Vieläkin vartovat viisaat ja etsivät uudestaan
valontuiketta valheen yöhön ja rauhoa päälle maan.

Taas nuortuvat vanhat miehet, taas nousevat uudelleen.
Ukot uljaat! He lähtevät taasen toden-etsintä matkalleen.
Itämaalta he painuvat länteen: sydän viittovi sinnepäin,
ja on kun tähtönen tuolta myös tuikkisi: tänne näin!

Erämaat sekä aarniometsät ei estettä heille luo.
Ei kuolemanpelko ja vaivat väsymyksen tuntoa tuo.
Sadat päivämattakatpa näin he yhä kulkevat eellehen.
Ja vuorena nousee usko; perus horjua ei voi sen.

Ja he saapuvat Juudan maalle, — Oi riemua, onnea oi!
Sitä kertoa ei voi kieli, suu haastella myös ei voi.
Se, tunne ol' suuri ja soipa ja valtava, voimakas,
alamainen, nöyrä ja kaunis, ihanainen ja arvokas,

Jota tunsivat Itämaan viisaat, kun päättyi jo vihdoon tie,
kun seimessä, eessä jo heidän toden kuningas viimein lie.
Rukouksin ja kiitosvirsin luo lapsen he lankeevat,
häll' aarteet antavat parhaat, joit' tarut vaan antavat.

Ei tietäjät löynneet totta, ei tuiketta yöhönkään.
Mitä löysivät viisaat sitten? — Jumalaisen ja miehen tään
joka vasta sen etsii, löytää, mitä eivät he löytäneet,
min vuoksi he työt' oli tehneet, halk' elämän taistelleet.

Jo lähtivät tietäjät taasen ja he viestinä veivät sen:
Elon syksyn seestäjä syntyi, toden tuojakin valheeseen!
Ja viisaat vaipuvat hautaan ja kulkivat kuolemaan,
mut tietoisuudessa tuosta: Saa päivä jo päälle maan!

MIKSIKÄ?

Kun uraa uutta uurretaan ja tietä tehdä tahdotaan, niin miksi jo on meillä pelko, parku lie, kun taipaleella eessä tien on kallio, min yli ehkä vaikeaa on omin voimin kulkea ja joka kenties kokonaan tien voipi sulkea?

Kun kevätpelto kynnetään, maa muokataan ja kylvetään, niin miksi siis on itkusuina ihmiset ja katkerina katsehet, kun Hallahiis' vie viljan? Onhan jokainen jo turmatyössä nähnyt sen niin monet kerrat ennenkin ja ihan takavuosiin.

Kun tapparahan tartutaan ja kuolontietä kuljetaan, niin miksi on ihmettä se, ett' taistotie useesti täällä meidät vie luo tappion? Ken kuningas tai keisari, muu miesi, mikä milloinki on aina, aina voittanut, ei koskaan kaatunut?

Kun naista miesi lempivi ja naisehensa uskovi; mut pettävi hänt' omantunnon tuskitta tuo naikkonen, niin useinpa jo murtuvi mies, mikä aina nähnyt sen on, että täällä naisehen voi uskoa kuin lämpöhön voi luottaa jäätikön.

Monesti täällä huudetaan ja lailla lasten ulvotaan ja aivan umpimähkää —. Yks vaan on varma: peltoaan, jos ken ei käyne kuokkimaan, ei tuo se tälle tähkää! Jos halla meiltä viljan vie, niin eessä ojankaivuu lie. Jos mies on alla vääryyden, niin: alta sen!

JUMALAN VIRSI.

Joko oisi se hymniä huomenen, jota hymisi huulet heidän; — täys' oisiko mitta jo murheiden sekä tuskien tulvat meidän? — vai liekö se laulua enkelein tai kaikua korkeuskantelein eli oliko itse se Jumala, min kuulin ma laulua?

Ei ollut se laulua ihmisten, ei laula ne laulua hyvää. Ei ollut se kaikua kannelten, oli siksi se liian syvää. Ei enkelilaulua ollut tää, yläilmahan laulupa heidän jää. Siis oli vaan virttä se Jumalan, oli kaikua korkean:

Hyvän katkesi kytkyet, kahlehet, pyhä pyrkihe juhlaan jaloon ja sidotut sielujen aatokset näin pääsivät päivän valoon; läpi lunten ja jäiden ne murtautui, yli soiden ja rimprien poikki ne ui kevätjuhlaan, juhlahan Jumalan sekä toukohon taivahan.

Hyvän vapauslaulua sävelet soi niin kuni taivaan torvet. Ne sävelet tuutivat tuntehet ja ne täyttää kirojen korvet. Tuo hymni se uskoa uudistaa sekä heikon se voimia vahvistaa, luo luottamusta se Jumalaan, tuo taivahan päälle maan.

Se tekevi hyväksi ihmistä ja ehjää luopi se meistä ja se päivänä seestävi sydäntä sekä silmiä kyöneleistä. Kukin on kuin itsensä unhottais sekä taivaan tuutuhun uinahtais ja on kuin ihminen Jumalan kävis vasta nyt kuvahan.

Oi ihmiset, kaikki te kuunnelkaa sydän-äänien kunnon kieltä; sitä kuunnelkaa sekä laulakaa jok' ainoa Jumalan mieltä. On kullakin Jumala povellaan; kukin tulkitkoon sitä laulullaan. Näin taasen jo meillä on Jumala, on kaitsia korkea!

II.

TUSKA.

Tuo tuska, tunne katkera, miel'ala ahdas, ankea, tää vieras kutsumaton on niinkuin ilma; lailla sen se tunkee läpi seinien ja saapuu alle katon; sua puristaa ja painaltaa, sun rintaas repii, raatelee, verisin silmin katselee ja hymyilee kuin pahahenki. Eessä sen sä seisot, raukka, vavisten ja tunnet kuuman tuskahien, mi löytää tien sun otsaltas ja kasvoiltas, käy kautta joka huokosen.

Kun sulla juhlahetki lie, mi sydämestäs huolet vie, niin ole varuillasi: voi tuska tulla koska vaan! Kun riemuitset sä parhailaan, on tuska ovellasi ja sisään käy, vaikk'ei se näy, ja sitoo kielees, jolla sa juur' aijoit sanoin lausua sun onneas, ja povestas vie rauhan, tappaa tahtosi ja murtaa mahtisi.

Kun päivän hikihatussa sa olit työssä, toimessa ja väsyit iltasella, niin ällös usko, että sa yön tullen taidat nukkua, vaikk' olet vuotehella; näät, tuska jo kuin kohtalo, niin säälimättä seisovi vuoteellas sekä laulavi sun korvaas hautavirsiä; sen hyminä, jok' on kuin virtttä helvetin, suo vaipua ei unihin; vaan valvoen ja kärsien näet koittavan sä päiväyden, mi vaatii sulta voimia ja täyttää tarmoo, tahtoa, vaikk' öinen tuska vei jo ne. Ei auta: Elä! Tottele!

Jos olet luonne voimakas ja tahdoltasi tarmokas, niin tuskan voit sä voittaa. Työ! Se on sulle pelastus. Kun sulle saapuu ahdistus ja sua saada koittaa, niin ota työ ja sillä lyö tuo tuska pois; mut kestäös ja olan takaa iskeös kuin aikamies, mi seistä ties edestä hengen, elämän. Näin tuskan inhan, ilkeän sä voitat kerta kerralta, niin että viimein herrana voit sitä hallita.

Sa tutki olemusta sen, käy, tunge läpi verhojen, sen etsi ydinkohtaa: Mik' on tuo tuska? Varjoko, epäilyn siitos, valheko, jot' aatos heikko johtaa? Sit' tutki sa ja pelotta lyö rikki, murra kärki sen, tuo myrkkyyinen, ja nouse alta ahdingon, Sun voitto on!

SYKSYÄ.

Nyt lehdet lentää, varisee, syystuuli pieksee puita, pois kesäkorut karisee, vaan puissa joitakuita on lehtiä ja oksillaan ne on kuin ois ne ivallaan.

On kesä lyhyt. Tuskinpa se täysin tulla ehtii, luo lämpöä ja paistetta ja puissa oksat lehtii, kun taas jo pois se kaikkooa ja alla syksyn on jo maa.

On luonto niinkuin elämä, mi ihanteita vailla, on aina synkkää syksyä, ja talvituulten lailla se jäätää ihmisydämet ja tukahuttaa tuntehet.

Mut kesän meille ihanteet tuo elon talvisäihin, luo lakkapäiset lainehet ne valtimoiden jäihin, ne mielen synkän seestyttää ja väsyneitä virkistää.

Vaan miksi ihanteillakin niin lyhyt tääll' on aika, miks voittavi ne kumminkin ain talvisäiden taika? Miks ihanteiden ihmepuu niin pian kuihtuu, lakastuu?

Miks ihanteiden ihminen ain elon alle taipuu ja miksi ase aatteen niin pian hältä vaipuu ja tylstyy taikka katkeaa ja tuskin mitään aikaansaa?

Kas, alla arkihuolien ja olemisen armon ei kestä ase aatteen ja mahti miehen tarmon: Jok' ainoalta ihanteet lyö taistotavan käsitteet.

Mies tuskin täällä tuntevi nyt aatteen aateluuatta ja rintahansa tahtovi hän saada ilmaa uutta ja tarttuu hengen tapparaan, käy taistotietä astumaan.

Kun hän jo pettyy! Elämä ei ihanteita tunne. Jos täällä tahtoo iskeä ja lyöpi vaikka kunne, niin paatta vasten aina lyö, ei näe, kun on yllä yö.

Vain kipeniä kimmahattaa
se vuoren paksu paasi,
ja turhaan kalvat kalskahtaa.
— Ken elonvuoren kaasi?
On sitä vastaan turha työ,

jos vaikka millä lailla lyö.

Ja miekanterät tylstyvi.
On miesten mielet haikeet.
Jos vaikka kunne katsovi,
on eessä ajat vaikeet:
Pois ihanteen on kesäkuu,
on jäätä maa ja lunta puu.

Ja pakkasessa paukkuvi se elon hallavuori, ja lumihin sen jäätyvi niin moni mieli nuori. Jos pakkasesta säästyy ken, niin vuoren peikot vievät sen!

PUU JA LEHDET.

On ihmiskunta puu ja lehti sen on ihminen, mi pian lakastuu; se kesää tuskin täällä vielä näkikään ja elon tarkoitustaan tajus itsekään, kun kuoli se ja levolle pään painoi mullan povelle.

Yks lehti putoo puusta pikemmin,
vaan toinen vaipuu vasta myöhemmin,
näät, tasaisest' ei aurinkoa riitä
ja pimeys ei elinvoimaa siitä.
Tääll' lehti toinen toista varjostaa
ja pintalehti kaiken valon saa
ja varastaa
näin toisen elinvoiman kokonaan
ja siitä karttuu
ja vahvaks' varttuu;
mut alin lehti vailla valoaan
ei kauvan kestä, kun jo kuolee pois,
vaikk' kasvu-aikaa vielä ollut ois,
pois kuolee, kaatuu
ja mullaks' maatuu.

Puu, runko säilyy ajast' aikahan ja aina uudet lehdet näkee kasvavan ja — kuolevan. Sit' täällä koit ja madot syövät ja ajan rajuilmat sitä lyövät, mut murru, taitu ei se vaan, ken tietää, tokko milloinkaan?

Oi, mihin verrata voi ihmiskunnan puuta?
Niin ihanaa, niin kurjaa et sä tiedä muuta!

III.

KAARLE HALMEELLE.

(Seppeleessä 9.12.03).

"Hjorth," "Kahdestoista Kaarle" myös:
Sun taitees, tekotapas, työ
Ja tarmos taikavoimiseen
Saa sydämemme, seppeleen!

HELMILLE.

Oi, olkosi uneni armainen, hyvätuuleni, henkeni ylhäinen,
yli varjojen valoni säihkyntä sekä syömeni, sieluni syttäjä,
omatuntoni, uskoni, hartautein, väkevyyteni, voimani, uljuutein!

Oi nostaos aattehet
syvimmät
sekä poveni tuntehet
pyhimmät

valosoihduna suurena
loimuamaan
pelastuksen taikana
Suomenmaan!

Sydämemme ja sielumme vaatii maa; ne sille me annamme, maa ne saa!

PIKKU AUNELLE.

Kuules Aune-kultanen, kun ma sulle haastelen. Paikan tuon ma sulle soin, että silmäs nähdä
voin; katsos noin! Ollos hetken alallasi, hiukan hilli nauruasi.

Kun ma ennen sinunlaisna leikkiväisnä, nauravaisna aamusesta iltahan aina samaan
tapahan nähtiin ahertelevan, niin mä silloin luulin, että elo tää ei kynelettä murheen,
elonhuolten vuoksi toisi mulle silmihin.

Päivä pääsi, aika juoksi. Aina vaan ma nähtihin naurusuuna; tokko vaan kyynelöin ma
ollenkaan, paitsi silloin, kun ma suutuin häijyn lailla, lupaa vailla luvattomaan, pahaan
puutuin, mi ei ollut mielehen isän eikä äityen.

Noin mä nauroin, kun sä nyt.
Naurun syyt' en etsinyt.

Koulunpenkkilöilläkin useasti unhoitin vakavuuden; kujeilin millälailla milloinkin. Tuosta
sain ma nuhtehia, joskus aivan ankaria, kun en tainnut totella enkä löynnyt rajoja työn ja
leikin. Nauru veikin myös mun usein nurkkahan; häpeän sain raskahan. Korvapuustin läksyt
ain saivat naurutauditain.

Aika kerkes, vuodet vaihtui, lapsuusaika pojjes haihtui niinkuin eestä tuulien häipyä hunnut
usvien. Kuvakirjat kiini suljin, totta kohti täällä kuljin.

Hymy herkes, nauru katkes, kyynellähteet auki ratkea.

Elämä on kylmä ja melkein kuni kuolema sille, jolle se sit' on! Olin orja kohtalon, joka multa
naurut kitki, jota orporaukka itki, kunnes naurun kokonansa unhoitti hän itkuissansa. Itkin
kaikki kyneleeni. Kun ne loppui, sydämeeni telkesin mä tuskani. Itkutonna, naurutonna
kuljen, kannan taakkani.

Aune-kulta! Nauru mulla helky ei kuin helkkyy sulla. Itkeäkään saata en, vaikka suru
sydämen joskus pyytää kynelettä — kuiva silm' ei vuoda vettä.

Soimattihin mua ennen, armaan lapsi-ajan mennen, houkkioksi nauravaksi. Muutuinko ma paremmaksi Kertyi mulle syytä kaksi, joista nyt mua soimataan:

Itken, kun on naurun syytä, nauran murheen mustaa kyytä; ajallaan en milloinkaan lahjoja ma käytä niitä, mulla, näät, ei taito riitä.

Tällälailla täällä, oi,
inehmoisen käydä voi!
Monen täällä hukka vie.
Oikukas on elon tie.

Säästä sinä, lapsikulta ilon tulta, ettei tuota puutu sulta saapuesssa surujen, elonhuolten hetkien.

UNET LEMMEN —.

Mun miete sun luoksesi lentää, ihan sieluhus asti käy: Olet läsnä, vaikka sä sentään et silmiin siinnä, et näy.

Ja ma tunnen, kuinka sun huules
mun suulleni suukot suo.
Oi armahin, ainoa kuules:
unet lemmen lohtua tuo.

Unet lemmen lepoa antaa
ja ne kaihoa karkoittaa,
ne toivojen taivaanrantaa
sulosätehin ruskoa.

Ne aurana auki luovat
sydänsurujen tuiskutiet;
kuin kukkaset kastetta juovat,
niin nekin vie tuskahiet.

Ja siksipä, vaikka sä harhaat niin kaukana, kallehin, saan sulta ma suukot parhaat ja multa sä, armahin!

LAPSONEN ONNEKAS ON —!

Lapsonen onnekas on; äly hällä on hieno ja herkkä, tunnekin tutkiva, ei verivaloja vaadi hän täällä; kyllä hän tuntevi tuon, kenen lempehen uskoa saattaa eikä hän ystävätään epäuskoin kohtelee konsaan. Suuttua saattavi laps', vihan taidon hän tuntevi kyllä, mutta hän leppyvi myös toki ennen laskua päivän. Onnekas aikapa tuo, jona ihmisen sielua vielä ei elon myrkykäs kyy, mato pistävä pillata taida.

Tuotapa aikoa nyt sydänparkani kärsivä kaipaa, kaihoivi itsekseen, ihan itkien pyytävi joskus laps-ajan lämpöä vaan sekä sen ihanaa ilon ilmaa niinkuni kastettaan kedon kukkanen kuivuva kaipaa, että se tuoksuta taas sulosorjana, nuorena voisi.

Onkohan oikkua tuo iki-Luojan ja taivahan Taaton, että hän armossaan inehmoisien langeta antaa, syöksevä syksyinsään ylen ilkeän, irnuvan helmaan, antavi tuntea tääll' elon talvea, tuiskua tuulten, ottavi lapsiltaan kevät-aikojen riemun ja hurman?

Miksikä ihminen ei ajan aaltojen viedessä purtta säilytä sielussaan elon alkavan sointua selvää? —
Tuotapa tuskissaan sydän syntinen, särkynyt, mieltii.
Vastaus viipyvi vaan. — Elonpulmia arvasi kenpä?

MUISTO.

On muistoja, joit' ei aika ja vuodet viedä ei voi. On muistoja, joiden taika on, että ne aina soi.

On muistoja kalman kauhun
ja muistoja murheiden,
on tyynten ja myrskyn pauhun
ja lemmen ja lapsuuden.

Yks muisto on kylmä ja jäinen
yks kevättä kuiskailee,
yks muisto on syksysäinen,
yks päivänä hymyilee.

Ja vaikka ne hetkeks heittää
ja jättävät ihmisen,
niin kohta ne taasen peittää
utuvaipoin verhoten sen.

Sulo-muisto on myöskin mulla
on muisto, mi haihdu ei.
— Sanos tyttöni, onko se sulla
vai joko sen vuodet vei?

Se on muisto, mi synkän hetken
ihan taivahan riemuks luo.
On muisto, jok' aatosretken
sinitaivaan siintohon tuo.

Ja vaikka se joskus kantaa
mun tuskihin Tuonen maan,
niin riemuja myöskin se antaa,
Jumal-onnen siltä mä saan.

Ja rakas se mulle on siksi! Yli yön sekä murheiden se on kuni päiväyt. Miksi, kuin unhoittaisin mä sen?

REESSÄ.

Hei hepo! astele taajempaa; huilata saathan kohta. Katsohan! Tuolta jo kauvempaa kaupunki-
valkeet hohtaa. Taipale lopussa kohta jo lie. Astele, astele sie!

Tiuvut ne soittavat tahdissaan vanhassa, lystikkäässä. Hauska on mieltä matkallaan
lauhassa talvisäässä; kavion kopsetta kuunnella; sydäntä lepohon laulella.

Syömeni! Heitähän huolet pois
taikka ne tyystin peitä!
Etköhän mun sinä hetken sois
kulkevan rauhan teitä?
Anna mun levätä hiukan vaan,
että mä voimaa saan.

Voimia vain minä tarvitsen,
voimia tehdä työtä.
Työni ma tunnen ja vapisen,
voima kun ei ole myötä.
Paljo en kestä, heikko kun oon
elämän suurehen taisteluun.

Lennä mun varsani vinhaan vaan
määrämme päähän saakka.

Sullehan paljo ei painakaan
huolteni raskas taakka.
Niiden et painoa tunne sä,
heinien, kaurojen ystävä.

Soittavat tiukuset. Kiirehtää heponi kulkuansa. Taipale taakseni taittuu, jää. Kaupunki
pauhullansa katkovi säikeitä mietteiden. Seis hepo! — Luon' olen ystävien.

IV.

ELÄMÄSTÄ.

Jos jotakin täällä on kaunista, niin alla sen piilee pahaa. On kaupalla rakkaus rahasta, on
lemmen kahlehet vahaa. Vihan viljoja veljeys kasvattaa ja luottamus pettymyspalkan saa;
taka-aikain unta on lemmeekkyys ja sijass' on itsekkyyys.

Joka mies käy naamari kasvoillaan ja lapsen lailla hän hymyy. Jumalia ja pyhiä palvellaan.
Mut takana valhe lymyy. Ja kun kasvoja naamarit peitä ei, niin mikä sen lämmön ja lemmen
vei ja missä on pyhät ja jumalat ja taivahan aatelmat?

Etu määrää hengen ja aatoksen ja raha on vallan vaaka. Joka ei ole orjana ainehen, saa
kirojen kantaa taakan. Ja hyvä jos jossakin ilmenee, niin elämä senkin jo sokaisee ja verihin
tahrii ja maahan lyö; se elämän onkin työ?!

Käy uhmaten nyt yli ihmisten se elämän ankara valta. Kuka täällä nyt kourista säästyti sen,
ken päätään nosti sen alta? Ei kenkään onnehen juopunut lie, mut kunkin tuttu on murheen
tie, ja sentään kaikki nyt odottaa ja palkaksi tyhjän saa.

Joka pettymys vaikka ne maahan lyö, niin sentään vielä he uottaa. Yli heidän vaikka on
mustin yö, he koittohon päivän luottaa. Mut milloin koite on päivän sen, jona kuivuu lähtehet
kyynelten ja jolloin ihminen täällä saa sitä, mitä hän odottaa?

KANSAN ÄÄNI KUULUVILLE!

Kansan ääni kuuluville! — taikasana meidän on.
Köyhälistö, kurjalisto, mies ja nainen nouskohon
kansalaisna, ihmisenä ihmisyyttä vaatimaan.
Köyhän ääni myöskin täällä täytyy saada kuulumaan!

Kauvan onkin onnetonna osattomat kärsineet,
kautta huolten huutavaisten onneansa etsineet,
löytämättä, nousematta alta elon valheyön,
hyvitystä puuttuvaisna palkkiosta päivätyön.

Ruha, ruumen, muta musta, alin kerta, sakka maan
pintahan ei päässyt, painui pohjahan se aina vaan,
aina syvää syvemmälle saastahan ja pimeään,
mist' ei valkeutta kohti ylös päässyt yksikään.

Vuosisata vuosisataan vieri, vaihtui aina näin.
Köyhälistö kohdaltansa vaan ei päässyt eteenpäin.
Heiltä puuttui pontevuutta sekä itsetajuntaa,
rohkeutta, rakkautta, veljeyttä vakavaa.

Velttouden, vihan kyynpä nälkä siitti sydämiin,
kyyn, mi myrkkyykäärmeheksi kasvoi kiini ihmisiin,
turti tarmon, tahdon tappoi, sydämistä hyvän vei.
Yhteisvoimaa vailla täällä mitään aikaansaada ei.

Mutta sentään siellä, täällä sykki sydän ehyt myös,
niinkuin päre pihtipielen taikka lyhty syksy-yössä,
sytti tulta toisihinkin, tulta toivon tuhkaan loi,
nosti aatteen: veljeshengen, heikon voiman ilmi toi.

Köyhälistö nousi, nosti aatelipun liehumaan:
Oikeutta! Veljeyttä! Tasa-arvo päälle maan!
Joukko lipun ympärillä laajeni ja taajeni,
väkivallan, vaivan alta kansalauma heräsi.

Vuosisatain aamu alkoi, Nyt on viittoeltu tie.
Sitä käydä! — käsky kuuluu. Matkan päässä hyvä lie.
Ken ei tunne rakkautta, veljeyttä povessaan,
hän ei pysty meidän työhön eikä myöskään voittamaan.

Oikealla asehella tosivoitto voitetaan.
Siispä kukin kunnollisna käyköhönkin toimimaan.
Valtahuu, valhe, vilppi sydämistä väistyköön.
Oikeutta itsestensä kukin ensin etsiköön.

Sitten muista! Muistakaatte! Näin me käymme voittohon.
Innon laulut, toivon kulut kautta maailman soikohon.
Köyhän ääni kuuluville! Hornan yöhön valkeus!
Sitä vaatii köyhälistö, Jumala ja oikeus.

NE MATASI MAASSA.

Ne matasi maassa polvillaan ja ne huusivat Luojaa tuskissaan.

Mut yö oli yllä ja
kalman mies
syyssatoja suuria
niittää ties.

Elonviljat kypsyi,
tuleutui;
yli laihon viikate
kaareutui.

Ja Jumala mykkänä
nukkui kai,
oli taivas vaiti ja
tyhjän sai

nälän nähnyt nöyrähän rukoukseen — käsi kuolon kuivasi kyynelveen.

Oli palkkana uskon ja
haaveiden,
työtaistelun, tarmon ja
toiveiden

elonpäivät tuskia, nälkää vaan, sen jälkehen multaa hautausmaan.

KUN KERRAN!

Kun kerran kaikki ne valveutuis, ne, jotka nyt vielä makaa, ja kaikki, kaikki kun liittoutuis ja vartio tehtäis vakaa, niin eiköhän silloin jo ennättäis levon aika ja lohtua lennättäis hyvä enkeli, siivillä siunaus, ja kaunihiin kirkastus?

Ja eiköhän silloin kukkia vois maa, jota nyt kirous painaa, hyvän, hyödyn kukkia, ehkä se lois elon siihen, mikä on vainaa, elon, voiman kauneuskaipuuseen ja uskoa mielehen jokaiseen, ja eikö se henkeä kohottais ja kaikkea kasvattais?

Sukukunnat eikö jo ymmärtäis, mikä onnehen kansat nostais, ja pyytehet halvat eikö jo jäis? Vale tottako vielä nyt ostais? Ja vieläkö mahtien mammona sais elämän kulkua ohjata ja määrätä yksilötuntehet ja hallita aatokset?

Ja vieläkö purppura-loistokkuus yhä orjien verta pyytäis ja tokkopa ainehen valtikkiuus yhä orjain henkeä hyytäis? Ja vieläkö nälkähän kuoltaisiin ja vieläkö sortua suotaisiin väkevämmän vainohon heikomman katinkultien hintahan?

Oi, emmekö joskus joukolla, joka mies sekä nainen innoin, vois puuhata pyhällä tou'olla ihan halulla yhtärinnoin, ja emmekö uskoa saattaisi, jos vaikkakin laihoa kaataisi syyshallat, että se sittenkin viel' joutuvi jyvihin?

Ois oja luotava jokaisen, tulis hengen vainio kääntää sekä syttää kantoja kaskien ja juuria irti vääntää ja kiviä kitkeä, kierittää sekä peltoa pöyhetä, pehmentää ja uskoa päivien paisteeseen ja tuulihin jumalten?

Näin kaikki kun yhtehen yhtyisi sekä kutsua hengen kuulis ja kaikki kun työhön jo ryhtyisi, niin tottahan silloin — luulis — kevät koittais elämän talvehen, ois täytenä mitta jo murheiden sekä siihen, missä on kirous vois syntyä siunaus!

TUUTILAULU.

Nuku, nuku nuppuni, äläkä sä herää: Eihän ole, kultani, täällä sulle erää.

Nuku, nuku nuppuni,
nuku ikiunta:
Täällä ompi osanasi
syksyä ja lunta.

Eilen isä kuopattiin,
huomen sä, kulta.
Pian munkin lapsi niin
peittävi jo multa.

Köyhän osa onneton
ompi sekä nurja,
iloton ja toivoton,
kova, kolkko, kurja.

Rikas lapsi lepäjää
alla kultakankaan,
köyhällepä ees' ei jää
pala aivinankaan.

Onko sulla nälkä vai
mik' on tuska sulla?
Tyhjä, tyhjä rinta kai
aivan ompi mulla.

Nälkähän on mun ja sun
kova on se tauti.

Nuku, nuku nuppu mun,
unen rohto nauti.

Nuku, nuku nuppuni, äläkä sä herää. Eihän ole, lapseni, täällä sulle erää!

TÄÄ PÄIVÄ ON PÄIVÄ HERRAN!

Tää päiväpä juhlien juhla lie, tää päivä on päivä Herran, joka sydän kun riemuten uhrin vie pyhän uhrimaljaan kerran, kun syömet syntiset saastastaan näin tahtovat irti päästä, pyhä kukka kun puhjeten kuorestaan pään nostavi talven jäästä ja tuoksullaan jo täyttää maan. — Tää päivä on päivä Herran!

Oi nähkää, kuinka nyt taivaskin valon juhlahan lahjoittaapi. Oi nähkää, Pohjolan hankihin runot Jumala kirjoittaapi ja enkelit lentävät päällä maan — ihan siipien suihkehet kuulet — ja riemua taivahan, riemua maan nyt kuiskivat noiden huulet. Koko taivas, maa nyt julistaa: Tää päivä on päivä Herran!

Katukerjuri heittävi sauvan pois ja rampa on terve jälleen, ja on kuin Luoja leivän sois sekä särpimen pyytäjälleen. Nyt nälkä ja tuskakin unhoittuu tähän riemujen juopumukseen. Nyt tyytyvi köyhä ja kurja muu ilohetkisen hurmaukseen. Joka ihminen nyt tuntee sen: Tää päivä on päivä Herran!

Tää päivä on suurien tunteiden sekä suurien innostusten. Tää päivä on surmaa murheiden, surun, vaivojen vastustusten. Ajan tulevan viesti on päivä tää, ajan armahan, suuren, uuden, jona juhlahetkien hurma jää varaks' vierivän vastaisuuden, kun päällä maan ain tunnetaan: Nyt aika on aikaa Herran!

TUMMAA.

Virvatulet väikkyää, vilppivirret soivat, myrkkyy musta läikkyää. — Missä onpi hoivat?

Kadotusta, kuolemaa,
veren punoitusta,
kavaluutta katalaa.
— Liekö lohdutusta?

Puoliyötä, hämärää,
yötä päivän päällä.
Ylen monta itkevää
tuskallista täällä

odottaapi aamua, havajaakin yöhön, vailla tointa, tarmoa elämähän, työhön.

Eikä täällä tahdota
elää eikä kuolla,
seistä, eikä kaatua,
tahdotaan vaan huolla.

Eikä ole ollenkaan
oikeata, väärää.
Sidesilmin kuljetaan. —
Mikä minkin määrää?

Veljeyspä vaeltaa
lailla lauhan lampaan. —
Tarkka silmä sillä saa
nähdä torahampaan.

Romua on ihanteet,
hyvä horjuvaista;
omantunnon tuntehet
ihan samallaista.

Siellä, missä kylvetään
hyvän siemeniä,
siellä sitä niitetään
pahan jyväsiä.

Tuskavaippa verhoaa
maita, mantereita.
Eiköhän ne liekin vaan
Tuonen tantereita?

TYÖHÖN!

— "Jos talven kestäis kevääseen, ja kevät koittais aikaiseen ja mulle tointa, työtä tois, ett' elatusta saada vois, kun leipää vailla vaimo on ja lapsi-liuta alaston ja minä itse!" — huokas mies, ja kalvas katse tuskaa ties.

Näin eessä talven aattelee niin moni mies ja vapisee; ja moni äiti onneton ja lapsi joukko turvaton nyt leivätönnä, nälissään on alla talven inhasään.

Voi miksi osat päällä maan niin kumman lailla jaetaan: Yks ylivoimin ahertaa ja leivän tuskin siitä saa; mut toinen täällä nauttii vaan, tee kunnan työt' ei ollenkaan ja leipää hällä liiaks on; ja kolmas aivan osaton on työstä sekä leivästä ja tällä täällä kärsintä on ainoana osana ja toivehena kuolema.

Oi siskot, veikot yhtykää ja yhteisvoimin ryhtykää suurtyöhön: nälkää poistamaan; näin muita, teitä auttamaan! Te esimerkki näyttäkää ja teossanne täyttäkää te tekojenne perustus ja edellytys; oikeus!

RUNO.

[Lausuttu työväen luentokurssien päättäjäisjuhlassa
Tampereella 8.9.03.]

On istuttu illat ja kuunneltu
ja saatu on oppia uutta.
Taas tiedon on mahlalla juotettu
ja onnen on he'elmiä tarjottu
sekä sielujen aateluuatta.

Ovat tietojen-taiturit haastelleet,
sanasankarit sanoja suoneet.
Ei ole he vaivoja säästelleet;
pyhimpääns' ovat meille he uhranneet,
ovat valoa, voimaa luoneet.

Ovat luonehet voimia uskomaan, ett' ijäti yöt' ei kestä: koronkiskurit ettei kullallaan,
rahamahattavat ettei mahdollaan ikipäivän koittoa estä.

Ovat selvittelleet, että se tie, joka veljeys-juhlaan johtaa, ei vaivoja vaill' ole, että se lie työn raskahan tie, vaan sinne vie, kuss' onnelan ukset hohtaa.

Yks' ainoa että on tiehyt vaan

ja se tie on uskon tietä,
sen uskon, että kun taistellaan,
niin kerran me voittoa laulellaan,
— Ei määrähän muu tie vietä.

Ja että jo koitto on keväimen, yö että jo päivään ehtii ja että nyt aika on kyntöjen, on
toukujen kuu sekä toiveiden, pyhä puu pian että jo lehtii.

Siis työmies! Kiirehin kyntöön käy!
Ylös nouse ja oikeus hanki!
Toden voittoa vaikkapa koht' ei näy,
niin kerran se sentään ennättäy,
ijät päivät se ei ole vanki.

Pois nälkä ja tuska ja murhe muu!
Pois ruoska- ja armovalta!
Kun riittävän leivän saa joka suu,
kun orjuus ja herraus unhoittuu
sekä mahtius mahtajalta.

Niin vastapa silloin hetki se on, jona taivahan tänne me loimme, jona veljeys voima on
voittamaton ja ihminen meillä jo ihminen on, on hetki kun levätä voimme!

TALVEN TULLEN.

On talvi kohta käsissä, jo hallahenki havaa; taas luonto lumisylinsä maan asujille avaa.

Maan päälle lumihiutaleet
jo taivahalta putoo
ja akkunoihin uutimet
jääkiteet kohta kutoo.

Pimeetä on jo Pohjola,
yön synkeätä selkää.
On tuska sitä tuntea
ja sitä mieli pelkää.

On talvi ahne, ankara,
on kovakoura, julma,
ja sillä vahva vartija
on pohjan kylmä kulma.

Ei talvi säästä, suojele
ja tue turvatonta,
ei vaipumasta varjele
se lasta onnetonta.

Se koditonta kurittaa
ja osatonta painaa;
sen alla raukka raukeaa
ja heikko ompi vainaa.

Min nälkä jätti jällelle,
sen pakkaneen jo pyytää;
min suvi siitti elolle,
sen talvihalla hyytää.

Se olla voipi onnekas,
kell' ompi puita takkaan
ja jolle sarka sadokas
toi jauhoerän vakkaan.

Ei tätä tuuli, talvisää

ja huurat huoletuta;
mut mitä muiden osaks jää,
se toista ompi tuta.

Kun lieden liekki hulmuva
vei viime puut ja korret,
on takan hiilos tuhkana
ja alastonna orret.

Niin siellä sitä kysytään,
ken kylmän alla kestää
ja tokko tuhot talvisään
voi elinvoima estää.

Ei talvi tule yksinään.
Se vierahia muita
tuo kerallansa kestimään
tuo yhtä ahmatuita.

Tuo tullessansa tauteja
se sekä sairautta,
tuo tuskia ja vaivoja
ja muuta raihnautta.

Näin varustaumattoman
se kuolettaapi elon,
ja siksi, siksi raskahan
se tuopi tälle pelon.

Jos kevättoivo kellä on,
hän voittanut on puolen,
mut kell' on tunne toivoton,
hän horjuu alla huolen.

Oi, syttyköhön sydämiin tää tunne: kevät koittaa! Saa päivänpaiste pakkasiin, uus kevät kylmän voittaa!

SITÄ UUTTA ODOTELLESSA.

Soi huuto nyt ympäri maailman, joka ilmojen ääret huhuu, ja se täyttävi maan sekä taivahan. Näin ääni se meille puhuu: Pois pankaa arvojen asteheet, pois yksilön orjuusaattehet! Kukin olkoon herrana itsensä, sillä siksipä hän on luotu. Kukin kuningas olkoon mielensä, ei muut' ole kelleen suotu. Yli kaiken olkohon vapaus; hyvän ompi se kruunaus!

Näin huutaa ääni ja maailma on niinkuni kuolemalla: perustukset järkkyy, rauniona on kaikki ja kauhun alla, väkevänkin voimat herpoutuu, kysymyksiä täynnä on kunkin suu. Mut kova on vastine, ankara ja se julma on korvan kuulta; jos kellä on korvat, on kuuleva näin elämänlakien suulta: Jos uutta luomisen työtä ei voi maailma kestää, niin sen vei perikatohon puuttuva perustus, siis oma sen heikkous!

Ei muuta sen täytyne kestääkään kuin painoa raskautensa, ja turhaan eipä se pelkääkään, se kun tuntee heikkoutensa. Siks kuolemanpelkoa päällä on maan, varmuutta ja selkoa vaaditaan. Ja yllä sen uhkaa tuleva: uus', ja sillä on vahva mahti, jota vastaan turha on urhokkuus ja elämän sokea vahti, mikä kantaa nimeä itsekkyyys tai tietämättömyys.

Ja kohta se kaikki jo tapahtuu ja pian se uusi ehtii, Elonpuu pian murtuu, murskautuu tai — uusia silmuja lehtii. Paras meidän täällä on tarkastaa, tulevalle tanhuat tasottaa ja estää tuhmien taisteluun sitä vastahan ryhtymästä, näät, sehän se estävi elämänpuun ihan ehjänä kestävästä! Tienraivaajia me olemme, sen tulevan eestä me seisomme ja vuotamme koska se hetki lyö, jona elämän loppuu yö!

TODEN KUJE.

Sai Tosi valhenaamarin ja paholaisen puvun ja kulki kaunokatsehin nyt eessä ihmissuvun, hän kulki valtateitä vaan ja astui lailla kuninkaan.

Ja kansajoukot kaikkineen ja maat ja valtakunnat nyt saapui "Herran-miehineen" ja heitä seuras nunnat ja maassa polvin kumartuin ne kuuli Totta ihastuin.

He toivat hälle uhrejaan ja suitsuttivat tulta ja kukin kantoi kalleintaan, ja halpaa oli kulta; ja kansajoukot kautta maan, ne näin nyt yhtyi laulamaan:

"Oi, kuule meitä kuningas:
sä älä meitä heitä.
Me täytämme sun tahtoas,
kun et sä hyljää meitä!
Ja aina, aina, aina, oi,
ylistysvirret sulle soi!"

Ja joukko jatkoi juhliaan.
Mut kuinka viimein kävi?
Myös Valhe-herra matkallaan
jo juhlaan ennättävi,
hän katselee ja kuuntelee
ja joukkohon näin haastelee:

"Voi teitä hullut, houkkiot, voi teitä villityitä, kun ette nää te tuhkimot, ett' ootte petetyitä:
se, jolle juhla tää nyt on, on Tosi-herra arvoton!"

Ja kansa kaikki kauhistuu ja julmistuu ja suuttuu. Ja kansa huutaa: "Täss' on puu, mut Tosi siitä puuttuu: hän hirtetään ja poltetaan, ja kuolinvirsi veisataan!"

Näin Valhe valtakuntineen sen tuomionsa sääsi, Mut Tosi valhe-verhoineen myös pakohon jo pääsi ja juoksi, kääntyi korpehen ja on myös siellä eellehen.

KAHDEN VAIHEILLA.

Verkallensa tornikello kahtatoista lyö ja lyö.
Päivä häipyi. Äänetönnä saapunut on syksy-yö.
Ei ees yhtä eläväistä katuloilla yössä nää.
Hiljaisuutta; koski yksin vanhaa virttä virittää.

Lunta, vettä vuorotellen maahan taivas tihruaa.
Voimatonna sähkölamput sumu-yössä lekottaa.
Usva kasvaa, vahveneepi; sitä leikata jo vois.
Kuka kumma kuolevainen askeleensa tänne tois'?

Mutta mitäs! Musta varjo tuolla pyrkii eteenpäin
katuviertä niljakasta, repaleissa, allapäin.
Kohti kosken kohinata kulkijalla matka käy.
Kuolohonko? Eikö hälle enää muuta tietä näy?

Vaiti! Varjon miehen suusta kuulet kuiskinata nyt,
selvän saat sa, miksi mies on tälle tielle eksynyt
— "Vaimorukka, kuinka kuolit juuri tänä yönä sä?
Ylikäypä, raudan raskas meill' on ollut elämä.

Olit heikko, hento vaimo; liian paljo työtä teit,
elämäsi alttarille liian suuren uhrin veit:
Elontaakan lyijy paino murti elinvoimasi,
särki sulta sisimmäisen, vaati sydänveresi.

Sulle, mulle, lapsosille leipäni ei riittänyt.
Siksi työtä, taistelua täällä olet kärsinyt,
kunnes tuosta sun nyt päästi vapahtaja: kuolema,
kohtalosi päätti, antoi lepopaikan Tuonela.

Kova, kolkko kohtalosi viime voimat multa vei,
eikä mulle pelastusta elämässä näy, ei.
Poiss' on toivo, ainut auvo, päivä, jällell' yötä vaan;
sit' en kestä! Kerallasi kulta käyn mä kuolemaan!" —

Yö on musta; mutta mustin miehen muoto sentään lie.
Oikeako vaiko väärä eessä hällä ompi tie?
Oikeako vaiko väärä? — Sitä miesi mieltivi,
kun hän kosken partahalla pyörtehiä katsovi.

Avuttomat pienokaiset elämähän vaativat
Yö ja vaimon murhemuisto kuolemahan kutsuvat.
Takana on poljetulla perhe: lapset, maailma,
eessä koski kuohuvainen, elonpääte, kuolema.

Koski pauhaa. Miestä kutsuu: vaahtopäiset pyörtehet.
pienokaiset, valkopäiset, sinisilmät lapsoset,
säälimätön elämä ja nurja, kurja kohtalo,
rakkaus ja elonviha. — Kov' on miehen taistelo.

Katso! Miehen mieltiväisen yltä sumu hälvenee,
sade taukoo, musta yöhyt seesteäksi selvenee,
pilvet poistuvat ja kuukin niiden alta vaeltaa,
koko taivas kirkkahinna tähtilöissä kimaltaa.

Nostavi jo päätä mieskin, silmät, katse kirkastuu,
syttyy toivo: elonside, rinnan tuska tuudittuu,
voima kasvaa, sydän käskee taisteluhun, voittamaan,
lasten, itsen, muiden eestä viime voimat koittamaan!

Kiirehellä kulkija jo käypi kohti kotia,
ikävöipi rintahansa painaltaa hän lapsia.
Päivä yöstä selkeneepi, aamukellot kohta soi:
Kell' on toivo, vaikka pieni, hän se seistä täällä voi!

V.

ILMESTY ILONI IMPI.

Kun ma kuljin karkeloissa, istuin iltojen ilossa, niin sä siinnit silmihini, kajastit utukuvana,
sytit tulta syömeheni, lemmen lieskahan kohensit, mutta et sä luokse tullut etkä lentänyt
lähelle; ja kun koitin kohti käydä, käsin kaunoa tavata, niin sä jo suhahdit siitä, lensit kuni
lentimillä, auerpilvenä pakenit luota pojan läylimielen, miehen mieltivän polulta.

Tuli tuosta toinen aika, aika kolkko ja kovempi kun en iloa isonnut, kaivannut en karkeloita,
olin kyltynyt elohon, väsynyt pahoin peräti, suru syömehen sikisi, tuli tuska tuntohani, olin
kuin kirottu, kärsin päivisin pahasti, yöni valvoin unta ottamatta; sairastui sieluni väräsi, ruumis
raihnanen vapisi.

Silloin taas sa silmihini pilkahdit pimeään halki, tuikit tähtösen tulena yössä poian yksinäisen, toit iloa, toit suloa, lämmitit lumista miestä, kummittelit kuolevaisen elämän-ilona hetken, kaksi, kohta kolmannella pois jo kiirehin katosit.

En mä tiedä, ken sä lienet, kussa kuljet, missä piilet, tokko saavutan sinua, aarretta eloni löydän ennen Kalman kartanoita, elon aatkelan ajalla vaiko vasta vainajana tuolla Tuonelan tuvilla.

Mutta jos sä joskus saavut, ehätät iloksi mulle verenä, lihana, luuna, käsin kosketeltavana, niin sinut syliini suljen, povelleni pääsi painan, että kuulet kuiskutuksen, älyät ihanan äänen povesta pätöisen poian, alta rinnan riutunehen; ääni siunaten sanovi, haastavi halu sydämen: Kiitos, kiitos unten aave, aave suurien ilojen, kiitos, kiitos kultalapsi, lapsi laulajan elämä!

Ilmesty iloni impi, saavu sieluni sulous!

ERI OSAT.

Hyvä on olla onnellinen, jumalien juhlavieras, kaitsettava Kaikkivallan, Luojan lapsi, Herran hellä, kun on sydän synninarka, povi puhdas ja korea, eik' ole tuntoa tuhottu, veri ei vikoa saanut kohdussa emonsa eikä isonsa veren väessä.

Tuo voi olla onnellinen, autuas ikänsä kaiken, kuolla viimein kunnollisna helmahan hyvän Jumalan,

Toist' on olla onnetonna, rauhatonna, riemutonna, lieska polttava povessa, tunnossa tukala tuska, ohimoissa outo vaiva, aina silmissä samerrus, voimatonna voimiltansa, väeltä ylen vähäinen, kun on Luojan hylkylapsi, Herran hyljätty inehmo, ollut aina syntymästä taikka ehkä ennemminkin.

Tälle on elämä tuska, orja-ies ja itku, vaiva; eikä hän lepoa löydä, ei sinä ilmoisna ikänä elon pellon pientarilla, elossa ajallisessa.

Yks on täällä tuskan tuttu, murjoma murehen mustan, toinen ehkä onnellinen, taivahan hyvä hedelmä.

ILLALLA UNEKSIIN KERTA.

Illalla uneksin kerta, hautoelin haavehia takkavalkean valossa, eessä roihun riutuvaisen.

Ylleni hämärä hiipi, varjoja vaelteleikse.

Oli mulla polven päällä tyttö pieni, puhdas pulmu, kirkas, kaunis katsannolta, hipiältä hieno, raitis, asuja elämän aamun, päivän koiton, lämmön lapsi.

Tyttönen kätensä kierti, käsivarret hennot, valkeet kahleiksi kaulahani, sitaisi suloisen solmun, painoi päänsä povelleni, katsett' etsi katseellansa.

Himmeni takassa huike, tulen tuike sammui, riutui puut oli palaneet poroksi; tuolta täältä tuhkan alta hiukan puunti pieni hiili.

Syttyipä sydämeheni, pulpahti povehen mulle uusi aatos, aivan outo, haave herkkä ja valoi nen, jota ma tajusin tuskin, en ees' puolta ymmärtänyt niin se oli outo, kumma ilmestys imehtivälle, mielikarvaan kantajalle vaivassa väettömässä.

Hälveni surujen summa omantunnon tuska, polte; ehjänä sydän sykähti; veren kierto talttui, tyyntyi.

Olinko unessa, vaiko valvehilla? Tuot' en tiennyt.

Tuosta tunsin, kuinka kasvoi rauha, riemu rinnassani, tunsin tuulen henkäyksen, kesäisen ihanan ilman ottavan olemukseni, kokonansa, kaikkimensä; kukkaset yleni, kasvoi, kedon korut keinuveli tuossa ihan itsestänsä ilmassa, iloitakseni; lauloi linnut, luomakunnan kaikki kantelot kajahti. Kuulin laineen loiskinata, rantahiekan helskytystä, kahiloiden kumman laulun.

Kuulin korprien kohinan sekä vuorten suuret äänet, erämaiden ennustukset. Kaikki, kaikki kuulin tunsin riemussa rajattomassa, ilossa iki-hyvässä.

Itse mä kedolla kuljin, astelin alankomaita kera tyttösen korean, sinipiian sievänlaisen, soitossa suvisen päivän, illan viileän ilossa.

Suuri ja suloinen rauha, rinnan rauha, onnen huomen oli mun osaksi tullut, tullut mulle, tuiretulle.

Havauduin haavehesta,
humauksesta heräsin.

Polvelt' oli poissa tyttö —
paennut povelta pulmu.

Takka tumma niinkuin yöhyt,
pirttikin pimeä aivan.

Kuitenkin unikuvista, kukkasista kauno-haaveen jotakin jällelle säästy ilokse elon ikävän:

Usko, luottamus unihin, hartauteen haavehien!

ENNEN JA NYT.

Ennen uskoin ystäviini niinkuin lapsi laittajaansa taikka taatto poikihinsa, siskokin sisarihinsa. Oisin ma ystävän edestä vaikka pääni pantiks' pannut, kuollut koirana kedolle, antanut oman osani onnesta elämässäni, jos ois tälle tarvis tullut, tullut huoli huutavainen. Surmannut olisin ehkä, tappanut tahallisesti ystävääni ilkkuvaisen, pärjääjän parempahani.

Nyt en enää usko, enkä luota liioin lapsen lailla.

Olivat ystävät hyviä, kaikin puolin kunnokkaita, hymyilivät, haastelivat, naurelivat naiset, miehet, kun ma itsekin iloitsin, karkelin keralla heidän.

Mutta kun tulivat tuskat, sydämen surut totiset, kamalat ja kauhistavat, ihmisen ylitse käyvät, niin en löynnyt lohdutusta enkä mä apua saanut yhdeltäkään ystävältä, veijolta hymyilyn hetken.

Sain ma pilkat pistäväiset, saatanalliset sanaset, ilkeän, ivaisen lohdun, vieläpä vihan hymyä naikkosilta nauravilta, miehenpuoilta pahoilta.

Siks en usko ystäviini enkä heitä etsi, kaipaa, luotan yksin itseheni, voimihin vähän urohon, itse mä iloni tunnen, itse kaihoni kevennän.

Yksin on ikävä olla, kaksin kahta kauheampi.

METSÄTIELLÄ.

Musta yöhyt. Metsätiellä hohti hanget ja kimalsi kuuraisissa kukkasissa hongat huojuvat, tulena tuikki tähdet taivahalta.

Kaikui tieltä naurun tirske, sävel soipa ja sorea.

Kuka kulkevi salossa?

Kaikui tieltä toinen ääni, ääni kolkko ja kumea.

Ketkä astuvat ahoa?

Kulkevi keväinen henki, astuvi ilon ihana rinnalla totisen talven, kera kylmän kumppanuksen.

Hopeaisna hanget hohti, kuura kultana kumotti.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK ELÄMÄSTÄ: RUNOJA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations

concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation’s business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116,

(801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.